

LA PATERNITAT

Marcelo Colussi

www.eurowrc.org

La paternitat no es limita a una qüestió biològica; el fet específicament físic -la concepció- no esgota el seu sentit. Es poden engendrar infinitat de fills sense assumir-ne plenament la paternitat. A més, es pot esdevenir pare per l'adopció legal (o no legal) d'un menor. Això mostra que la paternitat, com totes les conductes humanes, és una construcció social, simbòlica, per tant històrica.

Si s'ha "d'assumir-la", aleshores no és quelcom que ja vingui fet, natural. Secundàriament podríem preguntar-nos si és que la maternitat ho és, tot i que això excedeix la nostra present reflexió. Així d'entrada sabem que és quelcom que "ha d'acceptar-se", que no esdevé espontàniament.

Què significa ser pare? És més que participar en l'acte de la concepció; implica llaços afectius, i a més posicionaments jurídics. La noció de pare no és la de semental. L'afecte cap a un fill és quelcom que uneix de per vida, superant raons lògiques.

Però aquest tipus de vincles no estan assegurats per mecanismes instintius. No tots els homes "assumeixen" la paternitat. Al contrari, la forma que la mateixa adopta està profundament marcada per circumstàncies històrico-culturals.

Una concepció masculista del món, on l'home adult és el centre dels poders i les seves decisions inapel·lables, fa de la paternitat una qüestió de l'ordre de la propietat privada. Ser pare és ser amo dels fills; i la seva criança, donada la divisió social del treball, no és un assumpte d'homes.

Aquesta visió, potser avui en dia una mica canviada per pinzellades alternatives, segueix sent dominant en bona mesura respecte a com s'entén i es viu profundament la paternitat.

Des d'ara no pretenem establir, via manual, què és ser un "bon" pare, i molt menys com aconseguir-ho. Simplement podem avançar que la dificultat en joc en aquest tema no és sinó una patència més de la finitud de la nostra condició humana. No som simplement padrets; arribar a ser un pare comporta un esforç el resultat final del qual és sempre incert, no exempt d'ensopegades.

Quan som bons pares? Per a un home masculista què significa això? Ser masculista -això és, no acceptar una autocrítica dels privilegis de gènere que tenen els homes- és quelcom criticable; però segueix sent el model social dominant. Tot i que aquesta visió actualment estigui començant a trencar-se (encara molt lentament), la idea de pare com a centre familiar, no compromès en la criança domèstica dels fills i proveïdor material per excel·lència segueix sent una realitat. Educar als fills en aquest model, és "bo"?

La pregunta així plantejada no ofereix sortida. Per ser masclista cap pare és “dolent”; és masclista simplement. Al que es pot aspirar és a un ideal no masclista, a forjar fills no masclistes. Un pare, per ser tal, no necessàriament ha de ser “fort”, “viril” i “estricte”. Ser bon pare és, en síntesis, tenir una actitud de preocupació cap al fill. Hi ha pares homosexuals. Aleshores són “mals” pares?

La paternitat, finalment, és bàsicament una qüestió d'actitud; allò bo és si hi ha autocrítica genuïna i productiva respecte a com s'assumeix.